

Herodesova „stavba chrámu“, ktorá trvala 46 rokov sa začala v 18. roku jeho vlády (20/19 pred Kr.). Ján by teda túto epizódu datoval do obdobia okolo 27/28 nášho letopočtu. Chrám v Ježišových časoch ešte nebol dokončený, pretože jeho stavba bola dokončená až v roku 63/64, krátko pred jeho zničením Rimanmi (v roku 70 n.l.).

Početné obete, ktoré sa denne robili v jeruzalemskom chráme a najmä tie, ktoré sa robili pri príležitosti hlavných sviatkov, určovali veľký dopyt po obetných zvieratách. Kvôli predpisom o čistote týchto zvierat boli pútnici prakticky nútení kupovať si ich priamo z chrámu (kupovali sa aj vzácne drevá, voňavky a iné luxusné predmety). Podľa predpisov v Lev 1, obety a zápalné obety sa robili s tromi druhmi zvierat: veľký dobytok, malý dobytok (ovce a kozy) a vtáky (holubice a holuby).

Okrem týchto predavačov zvierat tu boli aj veksláci/peňazomenci, ktorí vymieňali rímske peniaze, ktoré niesli podobizeň rímskeho cisára a boli zákonným platidlom, za oficiálnu (starodávnu a posvätnú) menu Týru s vyobrazením hlavy pohana Melkarta, čím umožnili Židom platiť raz ročne chrámovú daň (Ex 30,13).

Chrámová vrchnosť, ktorá mala monopol na predaj obetných zvierat a vyberala dane, povolila, aby v átriu pohanov, oddelenom od zvyšku budovy zábranami a schodmi, mohli títo obchodníci vykonávať svoje činnosti. Je zrejmé, že tak pre duchovných, ktorí udeľovali povolenia na predaj zvierat (rabínske zdroje uvádzajú rodinu veľkňaza Annáša), ako aj pre zmenárikov, bol obchod v oblasti chrámu zdrojom značných ziskov. Chrám bol teda centrom hospodárskeho života náboženskej moci Jeruzalema a následne celého židovského národa: mnoho ľudí - najlepšie platených v meste - v ňom pracovalo na bohoslužbách a údržbe.

Návšteva miesta chrámu v dnešnom Jeruzaleme dáva predstavu o posvätnosti miesta v očiach židovského národa. Toto muselo byť ešte citlivejšie, keď bol chrám ešte neporušený a Židia z Palestíny a celý svet tam chodili na veľké sviatky. Používanie darov v chráme zaručovalo, že ľudia kupovali len to, čo povoľoval zákon.

Proroci však neustále trvali na tom, že nestačí ísť do chrámu a prinášať tam obete, aby ich Boh prijal (Iz 1:10-17; Jer 7:1-28; Am 4:4-5; 5 :21-27). Boh chce poslušnosť a mravne spravodlivý život. Ak vonkajší kult nevyjadruje vnútorný postoj, potom je prázdny (1 Sam 15:22).

Ježiš sa vkladá do tejto prorockej tradície očisťovania kultu (Ze 14:23 a Mich 3:1 - o pôsobení prichádzajúceho „Mesiáša“ v tomto kontexte). Učeníci Ho za to obdivujú a hneď si myslia, že za tento postoj bude musieť osobne zaplatiť ako Jeremiáš (Jer 26:1-15) a iní proroci.

V Jánovom evanjeliu je Ježišova činnosť viac ako prorocké gesto horlivosti pre Boha. Je to znamenie, ktoré predznamenáva a ohlasuje jeho smrť a zmŕtvychvstanie. To, čo Ježiš robí, je viac než len očistenie, jemu ide o zrušenie kultu sláveného v chráme, pretože odteraz je miestom Božej prítomnosti oslávené telo Ježišovo (Jn 1,51; 4,23).

Z jeruzalemského chrámu dnes zostal Múr nárekov, ktorý sa stal symbolom výnimočnosti mesta a je dodnes miestom uctievania. Múr nárekov je pozostatkom západnej časti vonkajšej hradby, ktorá ku konci obdobia druhého jeruzalemského chrámu obklopovala Chrámovú horu. Na mieste Chrámu dnes stoja moslimské mešity, no aj naďalej je to najposvätnejšie miesto Židov a zároveň miestom smútku nad zničením Chrámu. K Múru nárekov prichádza mnoho pútnikov z celého sveta, aby tu vyslovili svoje modlitby, ktoré zároveň, napísané na kúsku papiera, vkladajú do štrbín múru.